

POUL COLDING

4. 12. 1896–31. 1. 1974

I en alder af 77 år døde lektor, dr. phil. Poul Marius Petresch Colding den 31. januar 1974. Han var udgået fra et vendsysselsk proprietærhjem (Krabbesbro i Ulsted sogn) og blev i 1914 student fra Ålborg katedral-skole. I januar 1922 blev han cand. mag. med historie som hovedfag og dansk og tysk som bifag. Allerede i skoletiden vakte Poul Coldings interesse for historie, og særlig følte han sig tiltrukket af den danske adels historie i 16. og 17. århundrede. Som mange af sine samtidige fik Poul Colding et stærkt indtryk af Kr.Erslevs forskerpersonlighed, men også Aage Friis fik betydning for ham. Det var naturligt for ham at vælge til speciale perioden Danmarks historie 1611–1660, og allerede i studietiden følte han sig draget til at fortsætte studiet af dansk historie under Christian III og Frederik II. Det var imidlertid i 1920'erne vanskeligt at blive placeret ved videnskabeligt arbejde, og han måtte derfor efter eksamen optage en gerning som lærer i gymnasieskolen, hvad han dog aldrig fortrød. Efter et kortvarigt virke ved Ingrid Jespersens skole og Zahles seminarium, blev han i 1922 knyttet til Ordrup gymnasium, først som adjunkt og fra 1938 som lektor. Her virkede Poul Colding til udgangen af 1966; hans omfattende viden og gode pædagogiske evner gjorde ham til en inspirerende historielærer.

Helt slap han dog ikke undervisningen, endnu i nogle år fortsatte han den indtil sommeren 1971, til det sidste optaget af sine elever, til hvem han altid følte sig knyttet, og hvis færden gennem livet han fulgte med interesse. Noget af det sidste, Poul Colding skrev, var et bidrag til Ordrup gymnasiums festskrift i anledning af skolens 100 års jubilæum, hvori han redegjorde for skolens første år. Skolegerningen medførte dog ikke, at Poul Colding helt opgav sin forbindelse med universitetet, i 1927 var han under professor Knud Fabricius' sygdom undervisningsassistent, og i 1948 blev han censorsuppleant i historie ved skoleembedseksamen, men kom til sin skuffelse aldrig i funktion førend ved beskikkelse til censor i 1957.

Arbejdet som gymnasielærer levnede ikke Poul Colding megen tid til forskning, skønt lysten ikke manglede. Til brug ved undervisningen i historie skrev han 1926 et læsehefte: »Den fransk-tyske krigs forhistorie«, der i 1928 blev udgivet af historielærerforeningen. Samme år genoptog han sine studier i Danmarks historie, men tyngdepunktet blev nu forlagt til det 16. århundrede, hertil blev han tilskyndet af Knud Fabricius, der henledte hans opmærksomhed på, at Axel Linvald i *Haus-, Hof- und Staatsarchiv* i Wien havde fundet en pakke indeholdende oplysninger om Christine af Lothringens og den landflygtige Peder Oxes intriger mod Danmark, om Peder Oxes hjemkaldelse og om de svensk-lothring-

ske ægteskabsplaner. Pakken blev i 1928 lånt til Danmark, hvor Poul Colding bearbejdede materialet og desuden inddrog kardinal Granvelas breve i sin undersøgelse. Således forberedt drog han i 1929 for universitetets rejsestipendium ud på en udenlandsrejse, der førte ham til arkiverne i Wien, Dresden, Nancy og Paris; han håbede som Axel Linvald at gøre nye fund, og det skete også. I Manuskriptsamlingen i *Bibliothèque Nationale* i Paris fandt han rester af det lothringske arkiv fra 1560–62 og 1566, fund, der i høj grad var et supplement til Axel Linvalds.

Formålet med indsamlingen af dette materiale var at skrive en afhandling om Peder Oxes fald, landflygtighed og hjemkaldelse, omhandlende årene 1558–1566. Efter hjemkomsten afbrødes arbejdet af sygdom, og da det toges op igen, blev den oprindelige plan ændret til en fremstilling af Danmarks politiske historie 1557–66. Resultatet af studierne blev en disputats: »Studier i Danmarks politiske Historie i Slutningen af Christian III's og Begyndelsen af Frederik II's Tid«, der blev forsvaret for doktorgraden i 1939. Den velskrevne afhandling, der som nævnt i høj grad bygger på fremdragelsen af da ukendt kildemateriale, giver et tværsnit af Danmarks indre og ydre forhold omkring 1560. Afhandlingen er overordentlig stofrig, og kernen i den er skildringen af Peder Oxes fald samt af den indre styrelse 1559–63, hvor Johan Friis med rette fremhæves som den centrale skikkelse. I det skildrede tidsrum lå magtens tyngdepunkt hos kongen og hans vigtigste embedsmænd, men Christian III's sygdom og Oxernes fald førte til rigsrådsoppositionens foreløbige sejr, der gav sig udslag i, at Mogens Gyldenstjerne og Herluf Trolle trådte frem i første række, omslaget førte til standsning af den hidtil førte monarkiske lenspolitik; dr. Colding påviser, at allerede med lensreformen af 1562 satte en reaktion ind, og han ser lensreformen, der var foranlediget af den spændte udenrigspolitik, som et resultat af Frederik II's personlige indsats, og betragter Frants Brockenhuus, der samme år blev optaget i rigsrådet, som den lydige fyrstetjener, der var et udmærket redskab ved reformens gennemførelse. I en afhandling: »Rigsrådet og statsfinanserne i Christian III's regeringstid« (Hist. tidsskr. 10. r. VI, 1942) har Astrid Friis afvist tanken om Frederik II som initiativtager til lensreformen af 1562 og peget på sandsynligheden af, at Johan Friis er ophavsmanden, og henledt opmærksomheden på det nære slægtskab mellem kansleren og Brockenhuuserne.

I disputatsen findes gode karakteristikker af Frederik II og de ledende mænd, og Poul Coldings evne til indtrængende personkarakteristik genfinder man i en række artikler i Dansk Biografisk Leksikon. Med sin disputats havde dr. Colding langfra udtømt sit materiale. I afhandlingerne: »De lothringske praktikker mod Danmark i syvårskrigenes første år« (»Småskrifter tilegnede Aage Friis«, 1940) og »Danmark-Lothringen og Peder Oxes hjemkomst« (Hist. tidsskr. 10. r. VI, 1944) optog han

tråden fra disputatsen. I den følgende tid arbejdede Poul Colding på en fremstilling af Andreas von Barbys indsats i dansk politik; et foreløbig resultat af hans undersøgelser blev afhandlingen: »Om Andreas von Barbys stilling som leder af Tyske Kancelli« (Festskrift til Knud Fabricius, 1945), på grundlag af sine undersøgelser fastslog Poul Colding, at Andreas von Barbys »indflydelse var så betydelig, at hans ledelse af Tyske Kancelli kan fortjene en mere indgående historisk udredning«. Den kom Poul Colding aldrig til at give, men studierne af Andreas von Barby førte dog endnu til en afhandling: »En kidnappingsaffære i det 16. århundrede« (Historie. Jyske Saml. Ny Række IX, 4, 1972), den sidste fra Poul Colding hånd.

Poul Colding var stærkt engageret i det nordiske samarbejde og sad en årrække i styrelsen for foreningen Nordens Gentofte afdeling, og i »Omstridte spørgsmål i Nordens historie« I, 1940, skrev han afsnittet Danmark-Norge og Sverige 1523-1660. Poul Colding var en uselvsk og fredelig natur. De personlige stridigheder, der herskede mellem historikerne i tiden mellem 1. og 2. verdenskrig, var ham inderligt imod, personligt opgør for åbent tæppe fandt han pinligt og taktløst. Karakteristisk for hans forhold til andre mennesker var en elskværdig og venlig indstilling. Han spredte hygge om sig, holdt af mennesker, og i selskab afslørede Poul Colding sig som en god fortæller med sans for anekdoten, som fortæller var han fuld af lune, præget af overbærenhed med menneskelige skrøbeligheder.

Åge Fasmer Blomberg